

5.4.2016

Asia nro
1/20/2016Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Kirjeenne 17.2.2016, TEM/296/02.01.02/2016

TEKESIN TALOUSARVIOEHDOTUS VUODELLE 2017

Innovaatorahoituskeskus Tekes lähettää oheisena talousarvioehdotuksensa vuodelle 2017. Ehdotus on käsitelty Tekesin johtoryhmässä ja johtokunnassa.

Pekka Soini
PääjohtajaTuula Vieru
Talousjohtaja

Liitteet Talousarvioehdotus liitemuistioineen

Jakelu TEM/Elinkeino- ja innovaatio-osasto, TEM/Konserniohjausyksikkö

EI JULKINEN kunnes VM antaa oman ehdotuksensa. JulkL (621/1999) 6.1 §:n 4 k

Innovaatorahoituskeskus Tekesin
EHDOTUS VUODEN 2017 TALOUSARVIOON

32.01.42. *Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 43 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille, korkeakouluille, valtion tutkimuslaitoksille ja kunnallisille organisaatioille taloudelliseen toimintaan:

- 1) tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen innovaatioiden kaupallistamiseksi
- 2) pk-yritysten cleantech-ratkaisujen kehittämiseen
- 3) biotalouden uusien tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien kehittämiseen
- 4) cleantech- ja biotalouden ratkaisujen pilotointiin ja demonstrointiin.

Määrärahaa saa käyttää myös julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja vastaavien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Momentilta voidaan maksaa ennakkomaksuja pienille ja keskisuurille yrityksille, kun ennakkomaksulla vähennetään muun julkisen rahoituksen tarvetta Tekes-avustuksen siltarahoitukseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman strategisten tavoitteiden toimeenpanoa tuetaan kärkihankkeilla vuosina 2016—2018. Painopistealueiden kilpailukyky ja työllisyys, osaaminen ja koulutus sekä biotalous ja puhtaat ratkaisut rahoituksesta 43 000 000 euroa kohdennetaan cleantech- ja biotalouden ratkaisujen kehittämiseen, pilotointiin ja demonstrointiin sekä tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen innovaatioiden kaupallistamiseksi vuonna 2017. Biotalous ja cleantechin uusien innovaatioiden käyttöönottoa vauhditetaan kokeiluhankkeilla ja innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla.

Tavoitteet

- Uusia työpaikkoja syntyy kestävän luonnonvarojen käytön ja cleantech-yritysten kasvun myötä.
- Biotalous- ja cleantech-ratkaisuja kehittävien pk-yritysten vienti kasvaa.
- Tekes vauhdittaa taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyödyllisten osaamisten, verkostojen ja tutkimustulosten synnyttämistä ja siirtymistä elinkeinoelämän hyödynnettäväksi.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimustulosten kaupallistaminen	20 100 000
Kasvuhakuisten pk-yritysten cleantech-ratkaisut	8 600 000
Biotalous uudet tuotteet, palvelut ja liiketoimintamallit	10 000 000
Cleantech-pilotit	2 900 000
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamisen demonstraatiot	1 400 000
Yhteensä	43 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Biotalous- ja cleantech-ratkaisujen vauhdittaminen	1 300
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Uudet tuotteet, palvelut ja liiketoimintamallit	3 000
Kilpailukyky ja työllisyys: Kasvuhakuisten pk-yritysten cleantech-ratkaisujen vauhdittaminen	2 600
Osaaminen ja koulutus: Tutkimustulosten kaupallistaminen	6 100
Yhteensä	13 000

2017 talousarvio	43 000 000
2016 talousarvio	30 000 000

32.20.06. Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 36 914 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hanke- ja ohjelmatoiminnan, aktivoiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen sekä ennakoititoimintaan ja kansainvälistymisen edistämiseen. Määrärahaa saa käyttää Team Finland –toimitalon sellaisista toimitiloista aiheutuviin kustannuksiin, joita yhteistyökumppanit käyttävät satunnaisesti työskentelyynsä.

Selvitysosa: Innovaatorahoituskeskus Tekes edistää teollisuuden ja palvelujen kehittämistä teknologian, innovaatioiden ja kasvurahoituksen keinoin. Tämä uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, tuottavuutta ja työelämän laatua, lisää vientiä sekä luo työllisyyttä ja hyvinvointia. Tulokset saavutetaan asiakkaiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla, johon Tekes kannustaa rahoituksellaan ja siihen liittyvillä palveluilla. Asiakkaita ovat ilman toimialarajoituksia kaiken kokoiset yritykset sekä tutkimus- ja julkiset organisaatiot.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Tekesille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2017:

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Rahoitus- ja asiakkuustyön kokonaiskustannus/myönnetty rahoitus, %	4,1	< 7,0	< 6,5
Asiakaspalautteen yleisarvio Tekesin toiminnasta (1–5) ¹	4,3	> 4,3	> 4,3
Tuotokset ja laadunhallinta			
Suoritteet			
Pk-yritysten osuus yritysrahoituksesta, %	70	> 70	> 70

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 tavoite
--	-------------------	-----------------	-----------------

¹ Tekes uudistaa asiakaspalauttekyseilyn vuonna 2016, joten vuoden 2015 tulokset eivät ole vertailukelpoisia 2016 – 2017 tulosten kanssa.

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	285,3	285	280
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	3,7	-	-
Team Finland kumppanuusorganisaatioiden yhteinen henkilöstökysely (1—5)		Yhteinen kysely käyttöön	> 3,5

Tekesin tulostavoitteiden saavuttamiseen osallistuu Tekesin lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten Tekes-tehtäviä hoitava henkilöstö, joiden osalta resurssit on budjetoitu momentille 32.01.02. Tulostavoitteiden saavuttamiseen käytetään toimintamenojen lisäksi Tekesin hallinnoimien muiden momenttien (32.01.42, 32.20.40, 32.20.42, 32.20.83 ja 32.20.89) määrärahoja ja valtuuksia. Momenttiensa myöntövaltuuksilla Tekes rahoittaa riskipitoisia tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan projekteja, jotka toteutetaan pääosin vuosina 2017—2020.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Hanke- ja ohjelmatoiminta	5 230 000
Toimintamenot	31 684 000
Yhteensä	36 914 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	40 819	38 548	37 014
Bruttotulot	531	100	100
Nettomenot	40 288	38 448	36 914
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	18 383		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	18 668		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintameno säästö (HO 2015)	-1 534
Yhteensä	-1 534

2017 talousarvio	36 914 000
2016 talousarvio	38 448 000
2015 tilinpäätös	40 572 000

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 273 500 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2017 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 231 015 000 euron arvosta.

Mikäli vuoden 2016 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017 enintään 50 000 000 eurolla.

Määrärahaa ja valtuutta saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan
- 2) kansallisiin ja Euroopan unionin rahoitusosuuksiin eurooppalaisissa yhteistyöhankkeissa
- 3) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä kunnallisten ja muiden budjettitalouden ulkopuolisten julkisten organisaatioiden julkisen toiminnan innovatiivisiin kehittämishankkeisiin
- 4) työelämän kehittämishankkeisiin, jotka voivat olla myös kuntien ja kuntayhtymien, yleishyödyllisten yhteisöjen sekä valtion budjettitalouden virastojen ja laitosten työelämän kehittämishankkeita
- 5) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä tekevien budjettitalouden ulkopuolisten tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka edistävät teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja laaja-alaista hyödyntämistä
- 6) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien budjettitalouden ulkopuolisten tutkimusorganisaatioiden kansallisiin ja kansainvälisiin ohjelmiin ja hankkeisiin, hankkeiden valmisteluun sekä osaamisen ja strategisten toimintaedellytysten kehittämiseen
- 7) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien budjettitalouden ulkopuolisten tutkimusorganisaatioiden kansainväliselle organisaatiolle maksettaviin jäsen- ja ohjelmamaksuihin sekä laitetoimituksiin ja Tekesin puolesta tehtävistä matkoista muille kuin Tekesin henkilöstölle aiheutuviin matkakustannuksiin
- 8) julkisen toiminnan laatua ja kustannustehokkuutta kohottaviin innovaatioihin liittyvien julkisten hankintojen valmisteluun ja toteutukseen kunnissa ja kuntayhtymissä, yleishyödyllisissä yhteisöissä, valtion virastoissa ja laitoksissa sekä muissa hankintalain (348/2007) mukaisissa hankintayksiköissä
- 9) kansainvälisille organisaatioille innovaatioyhteistyön ja -ohjelmien jäsen- ja osallistumismaksuihin.

Avustusta voidaan maksaa myös palvelusetelinä.

Momentilta voidaan maksaa ennen vuotta 2010 momentilta 32.20.20 tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot.

Momentilta voidaan maksaa ennakkomaksuja pienille ja keskisuurille yrityksille, kun ennakkomaksulla vähennetään muun julkisen rahoituksen tarvetta Tekes-avustuksen siltarahoitukseen.

Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Rahoitusta kohdistetaan erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin. Rahoituksella kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä sekä valtion budjettitalouteen kuuluvia organisaatioita tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta sekä edistämään työelämän kehitystä. Rahoitusta myönnettäessä otetaan huomioon Tekesin rahoituksen vaikutus hankkeen toteutukseen, hankkeen vaikuttavuus, tavoiteltava liiketoiminta sekä kehitettävän innovaation tai osaamisen uutuusarvo, tulosten hyödyntäminen, käytettävät voimavarat, taloudelliset edellytykset ja verkottuminen sekä hankkeiden välilliset vaikutukset elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa.

Tukea myönnetään erityisesti:

- riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen luomiseen ja hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa
- nuorten innovatiivisten yritysten liiketoimintojen kehittämiseen
- pienille ja keskisuurille yrityksille uuden teknologian, osaamisen, teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen
- innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- tai demonstraatiomittakaavassa sekä koetuotantoon
- kunnallisten organisaatioiden, valtion budjettitalouteen kuuluvien organisaatioiden, yritysten ja muiden yhteisöjen sellaisten innovatiivisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palvelujensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä
- työelämän kehittämishankkeisiin.

Tekesin tulostavoitteiden saavuttamiseen käytetään myös momenttien 32.01.42, 32.20.06, 32.20.42, 32.20.83 ja 32.20.89 määrärahoja ja valtuuksia.

Eurooppalaisia yhteistyöhankkeita koskevat EU-tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Tekesin vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan ensisijaisesti riippumattomilla vaikuttavuusarvioinneilla sekä vuosittain suuntaa-antavilla seurantamittareilla.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Tekesille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2017:

Vaikuttavuus

	2015	2016	2017
	toteutuma	tavoite	tavoite

1. Globaalisti kilpailukykyinen elinkeinoelämä: Suomeen kehittyi paljon kilpailukykyisiä ja kasvuhakuisia toimijoita kumppaniverkostoineen. Uudet tuotteet ja palvelut pääsevät kansainvälisille markkinoille ja onnistuneet läpimurrot kasvattavat vientiä nopeasti.

Alkavat ja pk-yritykset²

² Pk-yrityksiin luetaan poikkeuksellisesti myös ns. MidCap-yritykset (EU:n pk-määritelmää suuremmat yritykset, joiden liikevaihto on alle 300 milj. euroa).

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 tavoite
Tekes tukee alkavien yritysten liiketoimintaosaamisen vahvistumista ja kannustaa suuren määrän yrityksiä merkittävään kansainväliseen kasvuun innovaatioiden avulla sekä kehittymään houkutteleviksi sijoituskohteiksi yksityisille sijoittajille.			
— Pk-yritysten uusi vienti /Tekesin rahoitus (paras neljännes ylittää tavoitearvon), kerroin	19,2	> 20	> 22
— Rahoitettujen hankkeiden synnyttämä vuosittainen vienti/Tekesin rahoitus, kerroin	17,8	> 10	> 10
2. Houkutteleva innovaatioympäristö: Suomalainen huippuosaaminen, kokeilualustat ja verkostot kutsuvat ja innostavat läpimurtoihin. Maailman tuloksellisin palvelukokonaisuus ja toimiva Team Finland yhteistyö mahdollistavat innovatiivisten yritysten menestymisen Suomessa.			
Suuret yritykset			
Tekes kannustaa suuret yritykset rohkeaan ja kansantalouden kannalta merkittävään uudistumiseen sekä osaamista ja liiketoimintamahdollisuuksia kumppaneille synnyttävään yhteistyöhön			
— Suurten yritysten tutkimus- ja innovaatiotoiminnan alihankinnat pk-yrityksiltä ja tutkimusorganisaatioilta/Tekesin rahoitus (%) ³	83	> 90	> 90
Julkiset tutkimusorganisaatiot			
Tekes vauhdittaa taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyödyllisten osaamisten, verkostojen ja tutkimustulosten synnyttämistä ja siirtymistä elinkeinoelämän hyödynnettäväksi			
— Yritysten arvio tutkimustulosten ja osaamisten kaupallisen hyödyntämisen todennäköisyydestä, %	Ei seurannassa	> 65	> 70

Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Avustukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan	158 650	151 015
— alkaville yrityksille		50 000
— pk-yrityksille		51 015
— suuryrityksille		50 000
Julkisen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus	98 050	63 800
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ohjelmamaksut	16 800	16 200
Yhteensä	273 500	231 015

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset	241 640	109 600	37 120	10 750	2 970	402 080
Vuoden 2017 sitoumukset	31 860	104 885	62 950	23 880	7 440	231 015
Menot yhteensä	273 500	214 485	100 070	34 630	10 410	633 095

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Säästö päätös	-56 870
---------------	---------

³ Ei koske ns. MidCap-yrityksiä.

2017 talousarvio	273 500 000
2016 talousarvio	330 370 000
2015 tilinpäätös	367 194 625

83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 139 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanannosta sekä valtion takauksesta ja valtion takuusta annetun lain (449/1988), valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan unionin vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä pääosin nuoria innovatiivisia yrityksiä palvelevien yrityskiihdyttämöjen ja riskipääomarahastoa kokoavien yritysten toiminnan käynnistämiseen.

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli hanke tai sen tulosten taloudellinen hyödyntäminen viivästyy tai epäonnistuu, Tekesillä on lainansaajan hakemuksesta oikeus muuttaa lainan ehtoja valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltävällä tavalla.

Lainat myönnetään pääsääntöisesti vakuutta vaatimatta. Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona.

Valtiokonttorilla on oikeus sopia lainansaajan kanssa aiemmin myönnettyjen pääomalainojen ja niille kertyneiden korkojen muuttamisesta vieraan pääoman ehtoiseksi lainoiksi osakeyhtiölain mukaisesti. Valtiokonttori voi myös sopia lainojen erääntymisestä tällaisten muutosten yhteydessä. Muutos voidaan tehdä vain muiden velkojien suostumuksella.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 uusia lainoja saa myöntää enintään 146 823 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2016 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017 enintään 50 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Lainoilla kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin teknologia-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta.

Rahoitusta myönnetään erityisesti:

— yrityksille ja muille yhteisöille tutkimus- ja kehitysohjelmiin, jonka tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palvelujen kehittämistä ja parantamista

— riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointitekniikkateknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa

— alkavien innovatiivisten yritysten ja olemassa olevien yritysten uusien liiketoimintojen käynnistämiseen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja tulosten liiketaloudellisen hyödyntämisen edistämiseen

— markkinaläheisiin riskipitoisiin kehitys-, pilotointi- ja demonstrointihankkeisiin

— innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- ja demonstraatiomittakaavassa sekä koetuotantoon

— pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiohankkeen osana.

Valtiokonttorin hoidossa olevien Tekesin lainojen lainakanta oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä 751,5 milj. euroa.

Lainojen takaisinmaksuista saatavat tulot on merkitty momentille 15.01.04 ja korot momentille 13.01.05.

Vaikuttavuustavoitteet on esitetty momentin 32.20.40 yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset	81 350	24 925	8 020	1 900	475	116 670
Vuoden 2017 sitoumukset	58 550	52 760	19 980	11 133	4 400	146 823
Menot yhteensä	139 900	77 685	28 000	13 033	4 875	263 493

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahojen tarkistukset	-1 800
Yhteensä	-1 800

Määräraha on kehyyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	139 900 000
2016 talousarvio	141 700 000
2015 tilinpäätös	132 219 373

89. Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Tekes Pääomasijoitus Oy:n osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen. Sijoituksissa pääomarahastoihin, jotka sijoittavat suoraan tai soveltuvan rahastorakenteen kautta alkaviin yrityksiin, Tekes Pääomasijoitus Oy voi tyytyä yksityisiä sijoittajia pienempiin tuottoihin tai ottaa suurempaa riskiä. Sijoitukset voivat sisältää valtiontukea.

Selvitysosa: Tekes Pääomasijoitus Oy tekee sijoituksia pääomarahastoihin, joiden sijoitustoiminnan painopiste on alkavissa suomalaisissa kasvuhakuisissa ja kansainvälistyvissä yrityksissä.

Sijoitustoiminnan tavoitteena on kehittää ja monipuolistaa alkavien yritysten pääomasijoitusmarkkinaa sekä lisätä yksityisten sijoitusten osuutta alkavien yritysten kokonaisrahoituksesta.

Vuoden 2017 aikana alkavan vaiheen pääomasijoitusrahastoihin tehtävien sijoitussitoumusten määräksi arvioidaan 20 milj. euroa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— 2—4 uutta rahastosijoitusta, joissa yksityisen pääoman osuus on pääsääntöisesti vähintään 50 %. Yksityisen pääoman osuus voidaan toteuttaa myös rahaston sijoituskohteen tasolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäpanostuksen vähennys	-10 000
Yhteensä	-10 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	20 000 000
2016 talousarvio	30 000 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän Innovaatorahoituskeskus Tekesin tuloja 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille kertyy tuloja Innovaatorahoituskeskus Tekesin osallistumisesta eurooppalaisiin yhteistyöhankkeisiin sekä rahoituksen takaisinperinnöistä ja vahingonkorvauksista. Vastaavat menot on merkitty momentille 32.20.40.

2017 talousarvio	1 000 000
2016 talousarvio	1 500 000
2015 tilinpäätös	1 288 495

32.20.06 Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v.)

(1 000 euroa)	2015 toteutuma ¹	2016 arvio	2017 arvio
Henkilöstökulut	22 154	22 200	22 200
Toimitilavuokratulot	2 153	1 800	1 300
Palvelujen ostokulut ²	14 230	16 000	16 000
Muut kulut	2 219	2 500	2 500
Investointimenot ³	62	100	100
Bruttomenot	40 819	42 600	42 100
Maksullisen toiminnan tuotot	0	0	0
Muut tuotot	-531	-100	-100
Bruttotulot	-531	-100	-100
Nettokäyttö/-käyttöarvio	40 288	42 500	42 000
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	18 383	18 668	14 516
TP/TA/TAE	40 572	38 448	36 914
Käytettävissä yhteensä	58 955	57 116	51 430
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	18 668	14 516	9 330

Ero VN:n kehyspäättökseen ja talousarvioehdotuksen 2017 välillä (1 000 euroa):

	2017
Valtioneuvoston kehyspäättökseen taso	36 914
TAE 2017	36 914

Määrärahojen leikkaus 1 534 000 euroa aiheutuu hallitusohjelmassa sovituista toimintamäärärahojen leikkauksista. Tekes arvioi, että leikkaukset jakautuvat puoliksi toimintamenojen ja hanke- ja ohjelmatoiminnan menojen välillä. Leikkausten arvioidaan aiheuttavan viiden henkilötyövuoden vähennystarpeen vuoden 2016 tasoon verrattuna.

Määrärahan käyttötarkoitusta ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määrärahaa saisi käyttää Team Finland –toimitalon sellaisista toimitiloista aiheutuviin kustannuksiin, joita yhteistyökumppanit käyttävät satunnaisesti työskentelyynsä. Team Finland –talon on tavoitteena on luoda uudenlaisia yhteistyön malleja ja yhtenä keinona tähän nähdään toimitilaan rakennettavan Team Finland –hubin käyttöönotto. Tilassa tulisivat satunnaisesti työskentelemään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön, ulkoministeriön ja valtioneuvoston kanslian edustajat. Toimitilaa koskevissa suunnitelmissa hubitiloihin on varattu 750 m² ja niiden kustannukset ovat vuositasolla noin 200 000 euroa. Tiloja tullaan käyttämään myös Tekesin omaan toimintaan.

¹ Tilinpäätöstiedot: www.netra.fi (Talous – Tietojen analysointi (sivun oikea laita) – Bruttomenot ja -tulot).

² Mukaan lukien muut vuokratulot kuin toimitilavuokratulot.

³ Liikekirjanpidossa taseeseen omaisuudeksi kirjattavaksi tulevat erät.

32.20.40 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentin myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 231 015 000 euroa ja arviomäärärahaksi 273 500 000 euroa.

Ero VN:n kehyspäättöksen ja talousarvioehdotuksen 2017 välillä (1 000 euroa):

Valtuus	2017
Valtioneuvoston kehyspäättöksen taso	273 500
TAE 2017	273 500
Määräraha	
Valtioneuvoston kehyspäättöksen taso	231 015
TAE 2017	231 015

Valtuuden pieneneminen 10 milj. eurolla vuoden 2016 tasoon nähden liittyy vuoden 2016 talousarviossa saatuun valtuuksien kertaluonteiseen lisäykseen Microsoft –irtisanomisiin liittyen. Määrärahojen lasku 56,87 milj. euroa liittyy valtuuksien merkittäviin leikkauksiin aiempina vuosina. Koska Tekesin rahoittamat hankkeet ovat tyyppillisesti monivuotisia, määrärahojen tarve vähenee valtuuksien vähenemistä hitaammin.

Talousarvioehdotuksessa ei tässä vaiheessa tehdä ehdotusta Tekesin valtuuksien ja määrärahojen muutoksista kehyksiin nähden. Tekes haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota momentilta rahoitettavan eurooppalaisen avaruustoiminnan rahoituksen tasoon. Euroopan avaruusjärjestö ESA on merkittävä eurooppalainen tutkimus- ja kehitystoiminnan yhteistyöfoorumi. Suomi osallistuu kansallisen avaruusstrategian ja avaruusasiain neuvottelukunnan suositusten mukaisesti valikoidusti ESan ohjelmiin, kuten avaruustiede-, kaukokartoitus-, tietoliikenne-, navigointi-, turvallisuus- ja teknologiaohjelmat. Tekesin osallistumisesta on päätetty johtokuntatasolla.

Suomi on sitoutunut ESA:n perustoimintojen kustannuksiin ja ohjelmien rahoittamiseen TALPOL:n puoltamin valtuuksin vuosien 2012 ja 2014 ministerikokouksissa. Vallitsevan käytännön mukaan TEM tekee perusmaksuosuutta koskevat päätökset vuosittain momentilta 32.01.66 ja Tekes tekee ohjelmia koskevat rahoituspäätökset ohjelmakausien aikana vuosittain myöntämisvaltuuksiensa puitteissa momentilta 32.20.40 (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen). Valtaosa nykyisistä ohjelmaosallistumisten maksuista jatkuvat vuoteen 2021 asti, pisimmät vuoteen 2024. Vuoden 2017 osalta Suomen maksuosuus (myöntövaltuus ja määräraha) on vähintään vuoden 2016 tasolla.

Tekesin myöntövaltuuksien leikkauksia on jouduttu kohdistamaan myös avaruustoiminnan myöntövaltuuksiin, mikä on heikentänyt ESA ohjelmatoiminnan hyödyntämistä suomalaisten yritysten tutkimus- ja tuotekehityksen sekä liiketoiminnan kansainvälistymisessä merkittäväällä tavalla. Leikkausten vuoksi Tekesin myöntövaltuus ei nykyisellään mahdollista toimintaan liittyvien uusien aloitteiden edistämistä. Uudet aloitteet liittyvät keskeisesti digitalisaation teema-alueelle (UAV, Arktinen toimintaympäristö, paikannus- ja tietoliikenne, 5G, big data, turvallisuus). Edellisestä johtuen Suomen valmistautuminen vuoden 2016 ministerikokouksessa tehtäviin päätöksiin on erityisen vaikuttava alan kehittymisen ja toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta.

ESA:n neuvosto käsittelee joulukuussa 2016 pidettävän ministerikokouksen esityksiä ensimmäistä kertaa 16.-17.3.2016. ESan pääjohtaja vierailee Suomessa 7.4.2016 ehdotukseen liittyen ja hän tapaa ministeri Rehnin, parlamentin edustajia sekä Tekesin johtoa. Ministerikokouksessa odotetaan yksimielistä päätöstä pakollisten maksujen kehityksestä ja vapaaehtoisten ohjelmien käynnistämisestä. Suomen on varauduttava myös vaihtoehtoon, jossa jäsenyyden mukaiset kustannukset nousevat.

Tekes haluaakin painottaa, että vuoden 2017 talousarviovalmistelun edetessä Tekesin ehdotusta momentin valtuuksista ja määrärahoista voidaan joutua täydentämään, kun ministerikokouksen valmistelu etenee ja Suomen valmistautuminen sitoumuksiin konkretisoituu.

Tekesin toimintalinja avaruustoiminnan tulevaisuudesta valmistellaan huhtikuun/toukokuun johtokunnan kokoukseen, kun käytävissä on riittävät tiedot EU ja ESA suhteen kehittymisestä, uusien ohjelmaehdotusten sisällöistä sekä käynnissä olevien vaikuttavuusanalyysien tulokset. Asiaa valmistellaan TEM:n vastuulla olevassa Avaruusasiain neuvottelukunnassa.

32.20.83 Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)

Momentin myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 146 823 000 euroa ja arviomäärärahaksi 139 900 000 euroa.

Ero VN:n kehyspäättöksen ja talousarvioehdotuksen 2017 välillä (1 000 euroa):

Valtuus	2017
Valtioneuvoston kehyspäättöksen taso	146 823
TAE 2017	146 823
Määräraha	
Valtioneuvoston kehyspäättöksen taso	139 900
TAE 2017	139 900

32.20.89 Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oy:lle (kiinteä määräraha)

Momentin määrärahaksi ehdotetaan 20 000 000 euroa. Vuoden 2016 määräraha on 30 000 000 euroa.

Ero VN:n kehyspäättökseen ja talousarvioehdotuksen 2017 välillä (1 000 euroa):

	2017
Valtioneuvoston kehyspäättökseen taso	20 000
TAE 2017	20 000

Määrärahojen väheneminen 10 milj. eurolla verrattuna vuoteen 2016 liittyy vuodelle 2016 saatuun kertaluontoiseen lisäykseen osana hallitusohjelman kärkihankkeita.

Momentille ehdotetaan muutosta, joka mahdollistaa sen, että Tekes Pääomasijoitus Oy sijoittaa yhdessä Euroopan investointirahaston kanssa sen hallinnoimaan European Angels Fund –rahastoon. European Angels Fund –rahasto tekisi sijoituksia suomalaisiin alkaviin yrityksiin yhdessä yksityisten kasvuyrityssijoittajien kanssa tai sijoituksina yksityisten kasvuyrityssijoittajien hallinnoimiin pääomarahastoihin. Rahasto monipuolistaisi toiminnallaan alkavien yritysten pääomatarjontaa ja osaltaan kehittäisi yksityisten kasvuyrityssijoittajien toimintaa Suomessa.

Lisäksi Tekes ehdottaa, että maininta valtiontuesta siirretään selvitysosasta päätösosaan. Päätösosassa ollut maininta tutkimustaustaisiin alkavan vaiheen yrityksiin sijoittavista rahastoista taas ehdotetaan poistettavaksi, sillä se liittyi vuoden 2016 talousarviossa momentille myönnettyyn kertaluontoiseen lisäykseen osana hallitusohjelman kärkihankkeita. Samoin ehdotetaan poistettavaksi maininnat vuonna 2014 tehdystä päätöksestä käynnistää pääomasijoitustoiminta.

32.01.42. Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahasi ehdotetaan 43 000 000 euroa. Vuoden 2016 määräraha on 30 000 000 euroa.

Ero VN:n kehyspäättökseen ja talousarvioehdotuksen 2017 välillä (1 000 euroa):

	2017
Valtioneuvoston kehyspäättökseen taso	43 000
TAE 2017	43 000

Momentin päätösosan viimeinen kappale ehdotetaan muutettavaksi muotoon 'määräraha budjetoidaan maksatuspäättösperusteisena'. Muotoilu, jonka mukaan vain momentille budjetoidut siirtomäärärahat budjetoidaan maksatuspäättösperusteisena tarkoittaa, että valtion budjettitalouden virastoille ja laitoksille myönnettävä rahoitus budjetoitaisiin suoriteperusteella. Tällöin valtion budjettilaitosten tulee vuodenvaihteessa toimittaa tilitys päättyvän tilikauden aikana syntyneistä kustannuksista Tekesiin ja Tekesin tulee kirjata vastaava osuus velaksi omaan kirjanpitoonsa.

Tämän toteuttaminen osoittautunut kohtuuttomaksi ja rahoituksen saajat raportoivatkin kertyneet kustannukset puutteellisesti. Tämän vuoksi VTV on aikanaan esittänyt Tekesille määrärahan 32.20.40 muuttamista maksatuspäättökseen perustuvaksi myös kulutusmenojen (valtion budjettilaitokset) osalta. Tämän jälkeen tilinpäätösaikataulut ovat entisestään kiristyneet, joten suoriteperusteinen budjetointi johtaa suurella todennäköisyydellä virheisiin Tekesin kirjanpidossa.

Momentin määräraha on käyttötavaltaan (kilpailtu rahoitus) momentin 32.20.40 määrärahan kanssa identtinen, joten on luontevaa käyttää samaa budjetointiperustetta. Muutkin Tekesin myöntämät määrärahat (UM: 24.30.66 ja LVM: 31.40.44) on budjetoitu valtion budjettitalouden laitosten osalta maksatuspäättösperusteisesti.

Yhden määrärahan muista poikkeava budjetointi johtaisi Tekesin maksatusprosessissa poikkeavaan käytäntöön, joka koskisi vain pientä osaa ko. määrärahan saajista. Tämä kasvattaa virheiden mahdollisuutta Tekesin kirjanpidossa.

Tekes ehdottaa lisäksi, että määrärahan käyttäminen myös julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten korkeakoulujen ja vastaavien tutkimusorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin olisi mahdollista momentin kaikkien käyttökohteiden osalta. PK –yritysten Cleantech ratkaisuiden kehittämisessä yhteistyö julkista tutkimusta harjoittavien organisaatioiden kanssa on usein välttämätöntä eikä julkisen tutkimuksen pois rajaaminen Cleantech ratkaisuista edistä tavoitteen saavuttamista.

Määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha. Määrärahan säilyttäminen kolmivuotisena on hallitusohjelman kärkihankkeiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta kriittistä. Momentilla rahoitetut hankkeet ovat lähtökohtaisesti pitkäkestoisia ja tavoiteltujen kasvu- ja työllisyysvaikutusten saavuttaminen vaarantuu, mikäli määrärahan käyttöaika on lyhyempi kuin kolme vuotta.

12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot

Tekesin tuloarvioksi ehdotetaan 1 000 000 euroa. Tuloarvion lasku vuodesta 2016, 0,5 milj. euroa, liittyy eurooppalaisen yhteistyöhankkeen AAL Active and Assisted Living Program hankkeiden päättymiseen.